

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 2984/17

לפני: כבוד המשנה לנשיאה (בדימוס) נ' הנדל
 כבוד השופטת ע' ברון
 כבוד השופטת י' וילנר

העותרים: 1. מירב מלכי
 2. מורן כהן מוטרב

נגד

המשיבים: 1. מנהל מנהל האוכלוסין במשרד הפנים
 2. שר הפנים

עתירה למתן צו על תנאי וצו ביניים

בשם העותרים: עו"ד גל הופמן-כהן; עו"ד איריס שינפלד-גרמן

בשם המשיבים: עו"ד נחי בן אור; עו"ד יעל מורג יקו-אל

פסק-דין

המשנה לנשיאה (בדימוס) נ' הנדל:

1. בעתירה שבכותרת – שבירורה התעכב על רקע הליכים שעסקו בסוגיות קרובות (ראו החלטות מיום 7.10.2018, 18.3.2019, ו-6.8.2020) – ביקשו העותרות להורות למשיבים לנמק "מדוע לא ירשום המשיב 1 ילדים של בנות זוג בנות אותו מין, כילדים של שתי בנות הזוג (ולא רק של היולדת), בהסתמך על הודעה בדבר לידה' [...] כאשר עסקינן בשתי אימהות להן זיקה גנטית ליילוד (האחת, זו שנשאה את ההיריון וילדה, והשנייה, זו ש'תרמה' את הביצית, והיא למעשה האם הביולוגית), וזאת, כאשר ההליך בוצע בחו"ל".

אולם, ביום 29.11.2021 עדכנו המשיבים כי התברר להם שביום 14.10.2020 ניתן בבית המשפט לענייני משפחה בתל אביב – יפו "צו הורות פסיקתי לפיו [עותרת 1] היא אמם של הקטינים נוסף להורותה של [עותרת 2], וזאת החל ממועד מתן הצו", וכי כחודשיים ימים לאחר מכן נרשמה עותרת 1 במרשם האוכלוסין כאם נוספת לקטינים. לדעת המשיבים, "מן הראוי היה שהעותרות יעדכנו" על אודות

ההתפתחויות האמורות – ובכל מקרה, דין העתירה להימחק, שעה שהיא "התייחרה ואינה רלוונטית עוד". עותרת 2 הצטרפה לעמדה זו, אך עותרת 1 עומדת על בירור העתירה, הן משום שהיא חפצה בהכרה ש"הורותה כלפי הקטינים אינה פועל יוצא מזוגיותה אלא מהקשר הגנטי בין הקטינים לבינה", והן "בשל הזכויות השונות המגיעות לה מיום לידת הקטינים ולא מיום מתן הצו". באת כוחן של העותרות, ביקשה, אפוא, "ליתן הוראות בדבר המשך ניהול העתירה", ולאפשר לעותרות להגיב להן.

2. גישותיהן השונות של העותרות, המיוצגות על ידי באת כוח אחת, מעוררות קושי דיוני. עם זאת, אין צורך להרחיב בעניין, הואיל ומקובלת עלי עמדת המשיבים ועותרת 2, כי העתירה הפכה תיאורטית, כך שדינה להימחק.

אכן, כפי שמלמד הסעד שביקשו העותרות, "עתירה זו איננה עוסקת בשאלת ההכרה בהורות [...] אלא בהליך רישומה של ההורות, בפרוצדורה, ובסירובו של המשיב לרישום, בהתאם להליך הקבוע בחוק" (פסקה 58 לכתב העתירה). עם השלמת רישומה של עותרת 1 במרשם האוכלוסין כאם לקטינים, איבדה, אפוא, העתירה את ערכה המעשי, והפכה תיאורטית. לפיכך, "עת להימנע מפסיקה" בה, אף שהיא מעוררת שאלה משפטית מורכבת (בג"ץ 2905/20 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' כנסת ישראל, פסקה 2 לחוות דעתי (12.7.2021)).

3. אשר לטענותיה של עותרת 1, אזכיר תחילה כי –

"גבולות המוסד המשפטי של ההורות משקפים הכרעה נורמטיבית של חברה נתונה, בזמן נתון, לגבי הנסיבות שבהן ראוי להטיל על פלוני מארג מסוים של חובות וזכויות כלפי ילדים, עקב הקשר שלו אליהם. במילים אחרות, הן כשמדובר על הורות המבוססת על זיקה גנטית 'טבעית', המוכרת לאנושות משחר קיומה, והן כשמדובר על הורות שנוצרה בזכות התפתחויות טכנולוגיות שהיו מעבר לדמיון אך לפני חמישים שנה, ההסדר המשפטי בעניינן הוא תולדת הכרה חברתית-פוזיטיבית במשמעויות שראוי לייחס לזיקות שהן מייצגות" (בע"מ 3518/18 ב"כ היועץ המשפטי לממשלה נ' פלונית, פסקה 9 לחוות דעתי (3.2.2020)).

אכן, הליך כינון ההורות מכוח "זיקה לזיקה" שונה מן האופן בו נוצרת הורות המבוססת על זיקה ביולוגית ישירה ליילוד (ראו, למשל, שם; בג"ץ 4635/16 צור-וייסלברג נ' מנהל מינהל האוכלוסין במשרד הפנים (26.7.2020); ובע"מ 5544/18

היועץ המשפטי לממשלה נ' איילון (14.2.2021). יצוין כי דיון נוסף בשני ההליכים הראשונים מצוי בעיצומו [דנ"א 1297/20 ודנג"ץ 5591/20]. ברם, משהושלם הליך הכינון, "הורות היא הורות". על כן, גם אם ניתן להבין לליבה של עותרת 1, החפצה כי הורותה תוכר "בזכות עצמה", הדין אינו מייחס משמעות להבחנה זו.

כך או כך, הלכה היא כי במרשם האוכלוסין נרשמת הורות "כללית", ללא הבחנה בין הורה "ביולוגי" להורה "משפטי" (ראו בג"ץ 566/11 ממט-מגד נ' משרד הפנים, פ"ד סו(3) 493, פסקה 6 לחוות הדעת של השופטת ע' ארבל, פסקה 49 לחוות דעת הנשיאה מ' נאור, ופסקאות 3-4 לחוות דעת המשנה לנשיאה ח' מלצר (2014)). מכאן שגם אם יתקבלו טענותיה של עותרת 1, הרישום הנוכחי יוותר בעינו – מה שמחיש את אופייה התיאורטי של העתירה.

4. דברים אלה יפים גם לגבי "הזכויות השונות המגיעות [לעותרת 1] מיום לידת הקטינים". אין ספק כי שאלת עיתוי היווצרות ההורות עשויה להשליך על זכויות כאלה ואחרות. ברם, העתירה התמקדה, כאמור, במישור הרישום, ובהיבט זה אין לה עוד משמעות מעשית – שהרי אין "לממד הזמן ביטוי מעשי במרשם, המעיד רק על מצבו הנוכחי של כל תושב" (ע"א 7722/17 פלונית נ' שר הפנים, פסקה 13 לחוות דעתי (29.11.2020)). משמע, יהיה אשר יהיה מועד היווצרות ההורות, הרישום הקיים יעמוד בעינו.

5. הנה כי כן, העתירה, במתכונתה הנוכחית, הפכה תיאורטית עם השלמת רישומה של עותרת 1 במרשם האוכלוסין – ועל כן, היא נמחקת. במכלול נסיבות ההליך, אין צו להוצאות.

ניתן היום, ל' בניסן התשפ"ב (1.5.2022).

שופט ח

שופט ת

המשנה לנשיאה (בדימוס)